

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
oikeusministerio@om.fi

VIITE / REFERENS

Lausuntopyyntö OM061:00/2017.

ASIA / ÄRENDE

**ASUNTO-OSAKEYHTIÖIDEN PURKAVAN UUSRAKENTAMISEN HELPOTTAMINEN
TURVALLISESTI, ENNAKOITAVASTI JA TEHOKKAASTI**

Museovirasto on tutustunut asunto-osakeyhtiöiden purkavan uudisrakentamisen helpottamista turvallisesta, ennakoitavasti ja tehokkaasti koskevaan työryhmän mietintöön. Museovirasto on kulttuuriperinnön ja -ympäristön suojelusta vastaava asiantuntijaviranomainen ja tarkastelee mietintöä kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta.

Museovirasto toteaa, ettei mietinnössä ole lainkaan otettu kantaa siihen, mikä vaikutus esitetyillä lakimuutoksilla on kulttuuriympäristön arvojen vaalimiseen. Mietinnön mukaan ehdotetun sääntelyn tavoite kuitenkin on, että jatkossa merkittävä osa kasvavien kaupunkiseutujen asuntorakentamisesta voidaan tulevaisuudessa toteuttaa purkavana uudisrakentamisena. Esitetyn tavoitteen näkökulmasta on ilmeistä, että esitetyllä sääntelyllä on suuri vaikutus siihen, miten kulttuuriympäristön arvot voidaan säilyttää.

Työryhmämietinnössä näytetään pitävän suurimpana potentiaalina purkavalle uudisrakentamiselle 1960–1980-luvuilla rakennettuja asuinalueita. Asiassa on kuitenkin muistettava, että Suomen rakennuskanta ja infrastruktuuri ovat nuoria, yli 80 % niistä on syntynyt 70 viimeksi kuluneen vuoden aikana. Nämä rakennukset ja ympäristöt ovat meille arkipäiväisiä ja itsestään selviä. Ne ovat niin lapsuuden maisemaamme kuin ominta elinympäristöämme. Modernin yhteiskunnan muutos vaikutti merkittävästi elinympäristöömme kaupungeissa, taajamissa ja maaseudulla. Edellä esitetyn perusteella Museovirasto toteaa, että myös 1960–1980-luvuilla rakennettuihin asuinalueisiin liittyy vaalittavia kulttuuriympäristön arvoja siitä huolimatta, että kyseisille alueille kohdistuu maankäytön kehittämispaineita.

Edelleen, mietinnössä on todettu, että eri alueiden arvot on tunnistettu yleiskaavoituksen yhteydessä ja ne tutkitaan asemakaavoituksen yhteydessä tarkemmin. Museovirasto toteaa, ettei esitetty pidä paikkaansa, ellei kaava ole hyvin tuore. Monin paikoin mietinnössä potentiaalisina pidettyjen alueiden osalta

kaavoitus on alkuperäistä, eikä tällaisessa kaavassa ole otettu kantaa rakennusten suojeluun. Tämän lisäksi on tärkeää huomioida, ettei kulttuurihistoriallisten arvojen huomioiminen rajoitu vain erikseen suojeltuihin rakennuksiin, vaan kyse on myös laajempien kokonaisuuksien vaalimisesta ilman, että kyseisille kokonaisuuksille asetetaan kaavoituksessa erillistä suojelumerkintää.

Asiassa on myös huomioitava, että perustuslain 21 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Perusoikeus pitää sisällään kulttuuriympäristön arvojen vaalimisen. Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ihmisen toiminnasta sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta syntynyttä ympäristöä, johon kuuluu mm. rakennettu kulttuuriympäristö.

Valtioneuvosto on 20.3.2014 tehnyt periaatepäätöksen kulttuuriympäristöstrategiaksi. Strategian visiona on, että ”Ihmiset arvostavat kulttuuriympäristöä ja toimivat aktiivisesti sen hyväksi. Hyvin hoidettu kulttuuriympäristö elää ajassa ominaispiirteensä säilyttäen. Julkishallinnon voimavarat on suunnattu ohjaamaan sen hallittua muutosta. Elinkeinoelämälle kulttuuriympäristön monimuotoisuus avaa menestymisen mahdollisuuksia”. Strategian tavoitteena on ”vahvistaa kestävä kehitys ja siihen sisältyviä ekologisia, taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia arvoja kulttuuriympäristön hyvän hoidon ja vastuullisen kehittämisen avulla” ja sen ”perusnäkemys on, että kulttuuriympäristö voi uudistua ja sopeutua ajan tuomiin muutoksiin säilyttäen samalla keskeiset ja erikäiset piirteensä”. Edelleen, strategian mukaan vastuu kulttuuriympäristöstä kuuluu koko valtionhallinnolle. Museovirasto toteaa, että mietinnössä esitetyn sääntelyn vaikutustenarviointi on hyvin yksipuolista, eikä siinä ole millään tavoin arvioitu purkavan uudisrakentamisen vaikutuksia kulttuuriympäristölle taikka kestävälle kehitykselle. Esitettyä sääntelyä ei ole myöskään peilattu millään tavoin kulttuuriympäristöstrategiassa valittuihin päämääriin.

Museovirasto muistuttaa, että käytännön rakennusperinnön valiminen on rakennusten arvoja säilyttävää käyttöä, hoitoa ja korjaamista. Kulttuuriympäristöstrategian mukaan ”Julkishallinto kantaa vastuunsa kulttuuriympäristön hoidon ja suojelun resursseista. Kiinteistönomistajat huolehtivat omistamastaan kulttuuriperinnöstä. Taloudelliset kannustimet tukevat kulttuuriympäristön kunnossapitoa”.

Museovirasto kiinnittää myös huomiota siihen, että Suomi on hiljan ratifioinut Faron puiteyleissopimuksen (61/2018, HE 87/2017), joka korostaa kulttuuriperintöä yhteisenä ja arvokkaana voimavarana, kulttuuriperinnön monimuotoisuutta ja sen merkitystä kestävä taloudellisen kehityksen resurssina. Sopimus määrittelee kulttuuriperinnön yhteiseksi hyväksi, jonka eteen tarvitaan mahdollisimman laajaa demokraattista osallistumista ja kulttuurista kansalaisuutta. Myös tämä osoittaa, että purkavan uudisrakentamisen sääntelyllä on laajempaa merkitystä.

Kun otetaan edellä esitetty huomioon, Museovirasto katsoo, että asian jatkovalmistelussa on syytä täydentää vaikutuksenarviointia sen suhteen, mikä vaikutus esitetyllä lainsäädännöllä on kulttuuriympäristön arvojen vaalimiseen. Lisäksi jatkovalmistelussa on syytä tarkastella sitä, saavutettaisiinko sama lopputulos vaihtoehtoisella sääntelyllä, esimerkiksi rakennusten korjaamista koskevia kannustimia kehittämällä (esim. verotus). Esitetty sääntely tulisi myös sovittaa yhteen kulttuuriympäristöstrategian kanssa ja kytkeä se muuhun kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä koskevaan sääntelyyn (mm. MRL:n velvoitteet rakennetun ympäristön vaalimisesta), esimerkiksi edellyttämällä purkavalta uudisrakentamiselta kaavatarkastelua. Esitettyä sääntelyä ei voida tarkastella puhtaasti asunto-osakeyhtiölain päätöksentekoa koskevasta näkökulmasta, koska sillä on ilmeisiä vaikutuksia myös muuhun lainsäädäntöön.

yli-intendentti Petri Halinen

lakimies

Juha Maaperä